

A MI KIS KRITIKÁNK..... 3. o.
"Az egészséges politikai életben a kritika, mintegy túllépve önmagán párbeszéd alapjául szolgál... Ennek gyakorlatátó l. még igen meszsze vagyunk" Galamb György írása.

"Fontos, hogy fölmérjük az igényeket, s ezek alapján javasoljunk bizonyos rendezvényeket, programokat" A KULTURPOLITIKAI alapszervezet tagjával, Hamar Anikóval beszélgetett Lovrity Andrea. 18. o.

gondolat.

A JATE BTK KISZ-szervezetének kiadványa 1982. 5. sz.

99

99

EGY VOLT KÖZÖNYÖS MEDITÁCIÓI 4. o.
"Minden ugyanarról szól itt nálunk Ma gyarországon. Arról, hogy mindennek változnia kellene" Sipos Kálmán gondolatai a hajósi tábor ürügén.

HAJOS 1982 és a felsőoktatás reformjával foglalkozó szekció MJNKADOKUMENTUMA olvasható a 6. o.-n.

"REFORM-TUDATTAL".. "mindez a toldozgatás-foltozgatás lassan gyarapítva a már-már foltozhatatlan szakadásokat valóságos reformkényszer szült. És éppen ebben a helyzetben fontos a kényszerreform elkerülése" Lados Balázs cikke a 9. o.-n.

JELENYLET...Szijj Ferenc recenziója az ELTE BTK irodalmi- és művészeti kiadványának 10. számáról a 12. o.n

LÉTEZŐ ÖNMAGUNK NYOMÁBAN13. o.
"Hiányoljuk az igazi barátságokat, miközben azzal nem vetünk számot, hogy mi vajon igazi barátunk bizonyultunk-e bármikor is. Molnár Imre írása.

KAVICS-KUPAC.- egy dühöngés vázlata a olvasható a15.o.-n.

"Ma gyarországon az autóstop még nem nyerte el legalitását, de hallgatólagosan megtürik. Mi szeretnénk kulturáltabbá tenni és legalizálni" Bárdi Nándor és Bellavics István javaslata a.....17. o.-n.

jel

/Szat/ira et studio
A LABDARUGOLÓGIA ALAPVETÉSÉT Bóra Zsolt kezdte meg számunk 20. oldalán."A labdarugolónak minden létező disciplina segédtudományául szolgál. Kivételt csak a philologia képez, amely a labdarugológia kifutófiuja"

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:
Ismertetjük a hajósi tábor felkutató és gyermekvédelmi szekciójának tevékenységét, írás olvasható majd a pécsi egyetemközi tanácskozásról.

A MI KIS KRITIKÁNK

A Gondolatjél arculatát leginkább a kritikai hangvételi írások határozzák meg. Melyek a feltételei a kritikus politikai magatartásnak, hogyan illeszkedik az egyetlen politikai életébe? Milyen körülmények között működik a lap?

Gyakran elhangzik a szó: "konstruktív kritika". E szóhasználat logikusan feltételezi a "destruktív kritika" létét, és a kötféle kritika szétválasztását. Holott minden, a politika síkján megjelenő kritika egyidejűleg "destruktív" és "konstruktív": valamit támad egy másvalami érdekében. Azaz érdekvényesítésre törekszik. A politizálás is érdekvényesítő tevékenység, tehát a politizálás és a kritika szétválasthatatlan. /A kritikának azonban nemcsak ez a relativ-formalista megközelítése lehetséges. Természetesen fontos a tartalma is: mi az, amit destruál, minek az érdekében?/

A mai szóhasználatban a "destruktív" jelző egyszerre jelent ítélkezést és értéktételelalkotást. Az előbbi eleve elveti a tárgyalásos ütköztetés lehetőségét, automatikusan tagadva magát a kritika mögött álló érdeket is. Miáltal a kritikát - mely a fennálló intézményes keretek között jelentkezett, tehát elismerte azok létét, mégha megváltoztatásukra törekedett is - maga teszi most már valóban destruktívvá maga számára. Egyszerűen azzal, hogy az intézményes kereteken kívülre szorítja.

Az utóbbi, az értéktételelalkotás pedig azt jelenti, hogy a kritika elutasítója a kritikát és a mögötte álló érdeket "rossznak" bélyegzi, miközben önmagát az "összérdek", a "jó" képviselőjének tolja föl. Figyelmén kívül hagyva, hogy legfeljebb a kritika által hangot kapott érdeken kívüli érdekek együttesét képviselheti, de az "összérdeket" - amely minőségileg különbözik ettől - aligha. Mert ez utóbbi csak tárgyalások megelőzte konszenzus formájában ölthet alakot.

Ha a kritika visszautasítója az irányító apparátus valamelyik tagja, magatartása talán magyarázható a szervezet logikája által beléoltott gondolkodásmóddal. Mert e szervezet egy meghatározott központ körül szerveződik egy cél, vagy célrendszer előrésének érdekében, és az ugynevezett "összérdek" nevében. Ebből következik, hogy a kritika, az ellenzés valószínűleg valami "rossz", az "összérdekkel" ellentétes, másrészt pedig központilag szervezett. Természetesen a háttérből, a legalizált intézményeken kívülről.

Mindazok, a kik politizálnak, szükségszerűen kritikusak. Saját ügyüket akarják intézni, s nem fogadják el a destruktivitás, a háttérből szervezetség rosszhiszemű feltételezését. S azt sem, ami ezekből "következik": a valamiféle ideológiába történő beskatulyázást. Ami pedig - látszólag - nem alaptalan. A politizáló hallgatói csoport elég szűkkörű, tagjai ismerik egymás nézeteit. Másrészt véleményük valóban sok tekintetben megegyezik. Azonban a politizálás révén és nem céljából ismerik egymást, csoporttá pedig a politizálás népszerűtlensége alakítja őket. Ez tehokként nehezedik rájuk, oldani szeretnék viszonylagos elszigeteltségüket.

Történetek kísérletek a mozgalmi élet egy-két fórumán a Gondolatjél "ideológiai" meghatározására. E kísérletek két okból fölöslegesek. Egyrészt azért, mert a lapot - egy KISZ-alapszervezet működteti. Másrészt azért, mert a lap vállalt feladata, célja az, hogy lehetővé tegye különböző nézetek, vélemények nyílt vitáját. A normális politizálás

eszköze: a kötetlen információáramlás és véleménycsere cél marad demokratizálódás helyett még csak itt-ott félénken liberalizálódó politikai közegünkben.

Az egészséges politikai életben a kritika, mintegy tullepve önmagán, párbeszéd alapjául szolgál, melyből érdekegyeztetés alakulhat ki. Ennek gyakorlatától még igen messze vagyunk. Többek között azért, mert a politikai szervezetekben a politizálásnál nagyobb jelentőségre jutott a határozatok végrehajtása. A tevékenységstruktúra e változásának felel meg tulnyomórészt hierarchikus szerveződésük. Ennek határozatvégrehajtó működése tagjait, a hus-vér személyiségeket a hierarchiában szereppé változtathatja. /A fenti állítás azért sarkit, mert modellel. Nem jelenti azt, hogy sok esetben személyiség és szerep nem fedik egymást, vagy nem lehetnek átfedéseik./ A szerepek hordozói saját szervezetük működésének logikája alapján szerepet osztanak a szervezet kritizálójára, az "ellenzőre" is.

A kritizáló azonban nem fogadhatja el a neki szánt szerepet, sem az ellenzékiét, sem a "ius murmurandi"-val /morgolódás joga/ élő "nem-olyan-rossz-fiu"-ét. Elfogadva az elsőt, magát ellenzékiéként is viselve végképp marginalizálódik. A másodikat elfogadva óhatatlanul megmásítja eredeti akaratát és "öncenzurát" gyakorol. S alkalomadtán csak a szerepek kompromisszumát kötheti meg a személyiségek kompromisszuma, a valódi érdekek egyeztetése helyett. Ebben az esetben vagy devianciára, vagy visszahuzódásra kényszerül, vagy sandán lesi, mikor rughatja föl mégis a "senki iratlan megállapodását". S maradnak: egymás meg nem értése, dadogó párbeszéd, torzó reformok.

Egyeztetni csak különérdekeket lehet. Akik politizálunk, ismerjük föl különérdekeinket és a megegyezés szükségességét!

++++

Mégis ki vitatkozna, akár a Gondolat-jel-ben, ki fogalmazná meg érdekeit, akaratát tárgyalások reményében? Félő, hogy az asztal felém eső oldalán sok hely üresen maradna. Tehát ismét a régi téma: a "passzivitás".

Sokan elitélik. A jelenséget önmagában kárhóztatják, nem szervezve tudomást politikai-társadalmi meghatározottságáról. Így csak pszichologizáló, komolytalan és mellesleg antimarxista magyarázatok születhetnek. A politikai passzivitás a politikai-társadalmi környezetre való reagálás. Azt jelenti, hogy az egyre inkább körvonalazódó érdekek érvényesítőse politizálás révén igen alacsony "hatásfoku", mert a létező intézményes keretek csak igen kis mértékben teszik lehetővé.

És ha a hallgató nem találja lehetségesnek érdekei érvényesítését a létező intézményes formákban, akkor "kivonul". Egyre inkább csak az egyéni érdekeit jeleníti meg vagy magánéletében, vagy különböző informális, illetve félig formalizált keretek között. Más emberekkel közös, politizálás révén érvényesíthető érdekei élőhalottá válása hosszútávon gyengíti éréktudatát, és paternalista, antidemokratikus törekvések táptalajául szolgál.

A másik reakció a kritikus, politizáló magatartás. Zsákutcába juttathatja azt, aki levonja a következtetést: ha a politizálás formái nem teszik lehetővé az érdemi politizálást, akkor meg kell változtatni azokat. Miért keletkezik a zsákutca, mely csak tovább növeli a "kivonulók" számát?

Egyrészt azért, mert a változtatni akaró csak a megváltoztatható formák közt léphet fel, egyszerűen azért, hogy megjelenhessen véleményével, esélye lehessen a sikerre. Így olyan játékszabályokat fogad el, amelyek saját esélytelenségét növelik.

Másrészt, mert a kritika - az előbbieket miatt is - soha, vagy igen ritkán tud önmagán túllépve tárgyalások alapjává válva eredményt fölmutatni. Ez a végzettség, az előre megtervezettség látsza tát kelti, mely látszat a kritikust, aki sok kudarc után is tudatosan részt vesz a "játékban", "partnernek" mutatja. Innen már csak egy lépés az "őfelsége ellenzéke" minősítés.

Harmadrészt a kritika a siker halvány reményétől hajtva egységsültni kénytelen, és ezzel a véleményt, a kritikát hozza létre. /Ezt segíti a "közömbösök" távolmaradása által a különérdekek és a különvélemények hiánya./ Ez is erősíti azt a vulgáris elképzelést, hogy a "hatalommal" az "ellenzék" áll szemben, mindkettő szigorúan egységesek, és lehetetlen közöttük bármilyen politizálás. Utóbbi elképzelés szintén a távolmaradók számát növeli.

Mindez azonban hagyja hidegen azt, aki érdekei védelmében... kiván föllépni. Fogalmazza meg saját ügyei intézése közben a saját véleményét. Ne törődjön azzal, érdekelt-e bárkit is, amit mond, hogy van-e arra "szükséglet", "igény", van-e "bázisa". Mert mindennek csak az információk adása-vétele közben szabad eldölnie. Ennek kiterjesztéséért van a Gondolat-jel.

Ez nem öncél: összefonódik egy olyan céllal, melynek elérése talán az enlített zsákutcán való túllépést jelentené. Ez pedig a "szürke tömeg" képzetével való leszámolás lenne oly módon, hogy feltárjuk a mögötte meghúzódó autonóm létformák sokaságát. Feltérképezzük a diákéletmódot, annak minél több meghatározóját, egymás érdekeit és szükségleteit. Mert mindezek ismerete - egymás ismerete - elengedhetetlen, ha meg akarunk valósítani egy olyan "szellemi kezdeti felhalmozást", melynek segítségével nem maradunk le a ma már mindenki által szükségesnek tartott, de mindaddig közelebből még meg nem határozott változásokról, ha komolyan befolyásolni akarjuk közös ügyeink alakulását.

Galanb György

EGY VOLT KÖZÖNYÖS MEDITÁCIÓI

Minden ugyanarról szól nálunk, Magyarországon. Arról, hogy mindennek változ-
nia kellene.

- Nekem, nekünk is, talán elsősorban nekünk. -

Sok minden van, amit nem értek, de egyre erősödik bennem a hit, hogy csak a bizonytalanokodó, illetve a szándékoltan homályos fogalmazás miatt.

Roppant nehéz fölismerni, mi az, amiben élünk, és még nehezebb megtalálni a kiutat.

/Esetleg nem is lehet kiutat találni?/

- Az ember beáshatja magát kis

problémába, de ezzel sem magán, sem másokon nem segít. -
Értelmiséginek készülünk. Ez felelősség. A szellemi irányítás ha-
marosan a mi kezünkbe kerül /kellene kerülnie/. Patetikusan: a
magyar társadalom jövője rajtunk áll vagy bukik. A feladat óriási.
Az ember beleszédül a távlatokba. És később, talán véresre veri ma-
gát a korlátokon.

"Mi lesz itt? Kevesebb ember születik, mint amennyi meghal,
mindenki depressziós, közönyös, öngyilkos, senki nem dolgozik ren-
desen; hát nem akar élni ez a társadalom?"

Ez persze depressziós meglátás. Egy barátomé.

Aki már véresre vorte magát a korlátokon, nem csoda, ha de-
pressziós. De: inkább légyek depressziós, mint közönyös.

Korlátok:

Akarjuk, szeretnénk a felsőoktatási reformot, az önszegélyező társa-
ságot, a nyilvánosságot, stb. Általánosságban: az egész társadal-
mat átható demokráciát. Azért, hogy a /mcszi!/ jövőben kedvező
lehetőségek nyiljanak a magyar társadalom előtt.

Utópiát akármennyit tudunk gyártani, s jól el is vitatkozzatunk
róluk /ha majd a bőség kosarából...ilyesnikről/. Megvalósíthatatlan,
most még megvalósíthatatlan dolgokról gondolkodunk - ami, persze
csak értelmetlen időpocsékolás!

A lehetőségeinkkel nem vagyunk tisztában.

"Senkinek nincs szüksége rá, hogy mi itt marha okosak legyünk.
Kérdozz meg bárkit, nem fogja érteni, miért foglalkozunk ilyesnik-
kel."

Persze ez is depressziós meglátás. Bár egy másik barátomé.

De - és ez a szomorú - igaz.

Mégis okosnak kell lennünk, itt és most. Nem magunk miatt.

Mi /esetleg/ hamarabb mulunk ki ebből a világból, mielőtt mindeb-
ből bármi ... megvalósulna - stratégiánál több.

A taktikai lépéseknél kezdődnek a bajok. Ott sem jogilag, sem
gazdaságilag, sem politikailag /mert ez politika, akárhogy félünk a
is a szótól/ nem vagyunk kompetensek. Szívesen részt vennénk a
rólunk szóló döntések meghozatalában, de nem ismerjük sem az intéz-
ményeket, sem a szervezeteket, sem a szabályokat, a korlátokat.

Tudatlanságunk következményeit talán nem is mi, hanem az utá-
nunk következő értelmiség sanyli meg. És velük együtt az egész
társadalom.

Mert ha nem jó a felsőoktatás, nem jó az értelmiség. Ha az
értelmiség nem jó, romlik a gazdaság, az ipar, az oktatás. Ha
romlik a gazdaság...de nem folytatom.

Minden ugyanarról szól nálunk: Magyarországon. Arról,
hogy mindennek változnia kell, alapjaiban.

És úgy tűnik, célszerű a felsőoktatáson kezdeni.

Hajós, 1982. július 8.

Sipos Katalin

HAJÓS, 1982.

Rövid előzmény: A felszerveződésközmuvelődési tábor létszám gondokkal küzdött, így merült föl egy, a felsőoktatás reformjával foglalkozó csoport szervezésének lehetősége. A résztvevők leginkább a Gondolatjel és az Információs alapszervezet tagjaiból verbuválódtak. Főként az Információs alapszervezet kapcsolatai segítségével más felsőoktatási intézmények hallgatóit is meghívtuk - így voltak velünk budapesti közgazdászok, bölcészek, főiskolások, volt egy közgazdász vendégünk Pécsről is.

A csoport elsősorban a felsőoktatás reformjával kapcsolatos nézeteit egyeztetette és próbálta egységes rendszerként megfogalmazni.

Szó volt ezen kívül az intézmények közötti hallgatói kapcsolattartás lehetőségeiről, valamint arról, hogy hogyan segíthetnénk egy felsőoktatási hallgatói réteglap létrejöttét.

A tábor számunkra modellszerű volt. A felsőoktatás részeseit - így bennünket - érintő kérdésben sikerült megteremtünk egy vitafórumot, ahol komolyan vettük / végre / egymás kortársi véleményét.

Az összegyűltük pontokba szedtük a felsőoktatás reformjáról szóló fontosabb elképzeléseiket. végül a Hajós-tüközszegzett gondolatok e szándékunk ellenére - nem képviselnek egységes koncepciót, elsősorban a gondolatébresztő, vitára inspiráló céllal közöljük azokat. Meghagytuk eredeti formájában az ottani "munkadokumentumot", a tömör, címzavakban történt megfogalmazás hol azt jelzi, hogy elegendőnek tartottuk pusztán utalni az illető kérdésre, hol meg azt, hogy - őszintén szólva - mi sem jutottunk túl ott Hajóson magán az ötlet felvetésén.

/ A szerk. /

A "MUNKADOKUMENTUM":A reform tárgyalási módja:

1. Minden reformjavaslat kerüljön teljes nyilvánosságra, ill. megvitatásra!
2. Diákszemlék összehívásának joga a tárggyal kapcsolatban.
3. Folyamatos tájékoztatás a reform állásáról és az intézményekről, melyeknek joga a reformmal kapcsolatos döntés.
4. A minisztérium által meghozott döntéssel szemben a diákszemlék élhessen vétőjoggal, amennyiben a döntés túllépi az általa elfogadható kompromisszum határát.

Alapelvek:

1. A felmerülő, életképesnek látszó alternatívák külön-külön valósulhassanak meg, tekintettel a különböző intézmények sajátosságaira. Véleményünk szerint a különböző reformter-

- vezetek az egyeztetések során elvesztik pozitív tartalmukat, mivel a más-más helyi sajátosságokkal rendelkező intézményekre nem alkalmazható egy és csak egy meghatározott rendszer. Az alternatívák megvalósítása az egyetemi hallgatóság beleegyezésével mehessen végbe.
2. Egyenlőség ill. kölcsönös függés jellemezze a hallgató-oktató viszonyt! Egyenlőségi viszony legyen hatása a döntéshozatalra, a státuszok betöltésére, és a javadalmazásra.
 3. A reformok kidolgozásánál a diákszervezetek ill. a reformbizottságok vehessenek igénybe jogi és közgazdasági szakembereket!

A reformnak véleményünk szerint a következő fontos területei vannak:

1. Oktatási intézmények viszonya a felettes szervekhez és egyéb társadalmi-gazdasági szervezetekhez.
 2. Pénzügyi, szociális és finanszírozási kérdések
 3. Nevelés-oktatás
 4. Az intézmények belső szervezete, demokratizmusa
1. Oktatási intézmények viszonya a felettes szervekhez és egyéb társadalmi-gazdasági szervezetekhez
 - a/ Más kulturális intézmények is kezdeményezhessék különböző egyetemi kurzusok indítását, vállalva azok anyagi támogatását. Ez elsősorban a társadalmi szükségletekre való gyorsabb reagálást segítené.
 - b/ A rektorválasztás intézményi jogkörbe tartozzon, a minisztérium jóváhagyással élhessen.
 - c/ A felsőoktatási intézményeknek legyen önálló könyvkiadói és -értékesítési joga, valamint vállalkozási lehetősége.
 - d/ A külföldön való tanulás lehetőségei legyenek nyitottak mindenki számára. / Összekapcsolható a részképzéssel. /
 - e/ Áthallgatás
 2. Pénzügyi, szociális és finanszírozási kérdések
 - a/ Az egyetemnek szánt állami pénzügyi támogatás egy bizonyos hányadát a diákok kapják meg, amelyet "speciális pénz" formájában csak az egyetem valamely tanszékének vagy tevékenységének finanszírozására szánhatnának, érdekeltté téve ezeket a hallgatók elvárásainak is megfelelő munkában.
 - b/ Hallgatói társulások létrehozása bizonyos speciális kurzusok finanszírozására.
 - c/ A hallgatók tanulmányaik során hitelfelvételre lehessenek jogosultak, melynek visszatérítésére tanulmányaik elvégzése után lennének kötelezve. A hitelrendszer mellett fennáll az ösztöndíjrendszer, mivel a hitel felvétele csak lehetőség az egyes hallgatók számára.
 - d/ Önszervező egyesület alapításának lehetősége, a jogi személy státuszának és a vállalkozás lehetőségének megadásával.
 - e/ Az egyetemi hallgató munkaviszonyának elismerése
 3. Nevelés-oktatás
 - a/ Egy tárgyon belül minimális /értsd: általános összefüggésekre szorító, történetileg hiátus-mentes, stb./ kötelező tananyag kijelölése /óraszám meghatározása/, ezen felül ugyazabból a tárgyból speciális képzést kell/lehet fölvenni. A minimálisan meghatározott anyagnennyiség kisebb legyen mint a mostani! Ennek a minimális tananyagnak az elsajátítása a tanári diplomához szükséges volna, de de nem lenne elégséges: a hallgatónak ezen kívül szabadon választva többirányú, elmélyült tanulmányokat kellene folytatnia. /speciális képzés/. A diploma tartalmazná és részletezná a mindkét oktatás-

fajtaban elért eredményt, és az "állás-piac" ennek alapján választhasson az állást keresők között.

- b/ A tanulmányi időn belül ne legyen kötött a szemeszterek száma !
- c/ Posztgraduális képzés
- d/ A gyakorlati munka /kutatás/ számítson bele az értékelésbe. Vizsgaidőszak tohermentesítésére a dolgozatok elkészítése, ill. a vitaelőkészítés és -levezetés alapján: jegy megajánlása.
- e/ Bevezetendő tantárgy:
kulturtörténet - ezen belül választható, más hangsúlyu kurzusok
- művészettörténet
- technikatörténet
- civilizáció-életnódtörténet
- f/ A kapitalista pg. és a szociológia az oktatás szempontjából azonos súlyvává váljon.
- g/ A szoc. pg. oktatása a történelem oktatásába ágyazott legyen
- h/ A munkásmozgalom története szerves kapcsolatban legyen a történelemoktatással.
- i/ Filozófiaoktatás: az értékelés ne a kifejtés során történjen; a filozófia történetének fő kollégiuma ne álljon meg a marxizmusnál / élet-, tud. filozófiák /
- j/ Az egyetemes történelem oktatása ne álljon meg a hidegháborúnál, reális képet igényelünk a létező kapitalizmusról!
- k/ A TK-jegyzetek megvitatása - még a bevezetésük előtt!

4. Intézményi demokrácia

- a/ A reformot előkészítő bizottságok segítségével lehetne megteremtteni a HKR-rendszer / hallgatói képviselői rendszer/ hallgatói bázisát
- b/ A HKR lehetséges funkciói:
oktatási érdekvédelem
szociális érdekvédelem
az egyéni és csoportos öntevékenység támogatása és védelme

alapelvei: kivételnélküliség
nyitottság / információs kötelezettség /
döntési jog birtoklása

Függelék:

1. Felvételi: A most létező felvételi rendszeren túl azok is tanulhassanak, akik saját magukat finanszírozzák. Első év végén, akik megfelelnek közülük a vizsgákon, léphassanak azok helyére tényleges hallgatói jogviszonyba, akik nem tudták letenni az első félév vizsgáit. Feszítő erőként hatna a kedvezményben nem részesültek szerepe a felvételin megféleltekre.
2. Diploma: A pedagógiai és pszichológiai tárgyak feltüntetése, de ne ettől függjön, hogy ki milyen tanári állást tölthet be.
A diploma tartalmazza: A minimálisan tanult tananyagot; a felvett speciális kurzusokat és a pedagógiai tárgyakat.

"REFORM TUDATTAL" I

Az elmúlt években sok vita zajlott hivatalos fórumokon, az utcán, tévében és rádióban az ifjúság politikai tevékenységéről. A hosszas eszmeeserek ellenére a véleményeket szerintem roppant lesujtóan, általában rövid tömondatokban ill. egyszerű jelzős szerkezetekben fogalmazták meg. Ugy-mint: "az ifjúság apolitikus", "tulsokat politizál", avagy "tultzott politikai követeléseik vannak". A legtöbb elitélő nyilatkozat a tanulóifjúságot érte az - egyébként sokszor jogos - bírálatért, egyet nem értését életkari sajátosságából fakadó ellenzékiességnek nevezve.

Az ifjúság, mint korosztály, magában hordozza sok társadalmi réteg problémáit, egésze és rétegei problémáinak igaz megértéséhez csak úgy juthatunk el, ha a társadalmi munkamegosztásban betöltött szerepük alapján vizsgáljuk reakcióikat társ.-i, gazd.-i, pol.-i jelenségekre. Viszont éppen korosztályjellegéből fakadóan minden rétegének bizonyos közös problémákkal kell megküdenie és reagálásuk ebből fakadóan életkari sajátosságokat is mutat.

Minden ifjúsági rétegnek alapvető sajátossága a tanulás - természetesen e fogalom legtágabb értelmében -, azaz a társadalmi lét alapvető sajátosságainak megértése, a benne való mozgás elsajátítása. Ez végbenekhet az iskolapadban, az iparban, a mezőgazdaságban, a családi, a közösségi életben, szembetalálkozva az adott tevékenységi formákban születő, megértésre és megoldásra váró gazdasági, politikai és egyéb problémákkal. Az ifjúság bármely, társadalmilag adott rétegének e tanulási tevékenységét, a mindennapok kérdéseinek megértését, a kérdésekre adott válaszok megfogalmazásának, kinyilvánításának mechanizmusát, az ifjúság politikai tevékenységének nevezem.

Tehát sem különösebben apolitikus, sem túl politikus szellemű az ifjúság. Politikai tevékenységének jellege függ a felmerülő társadalmi probléma mennyiségétől, milyenségétől, az adott ifjúsági réteg társadalmi helyzetétől. Reagálását alapvetően az határozza meg, hogy a mindezen problémákkal kapcsolatos cselekvési struktúrákat és mechanizmusokat mennyire sajátította el a tanulás ideje alatt. Politikai tevékenysége nem más, mint mindenkori problémamegoldó képességének visszatükröződése a társadalmi lét cselekvési szintjén. A problémamegoldó képesség tehát függ a tanulás mennyiségétől, minőségétől. Ezeket általában időtartamuk határozza meg. Ezért a legartikuláltabb politikai cselekvést az ifjúságon belül a felsőoktatási intézményekben ezt a probléma megoldó képességet is tanuló rétegtől, az egyetemi-főiskolai hallgatóktól, a tanuló értelmiségétől várhatjuk - és kell is elvárunk. Annak ellenére, hogy a társadalomnak ez a rétege-korosztálya áll legtávolabb a társadalmi lét gyakorlatától. Reagálása tehát attól függ, hogy ezt a gyakorlatot a különböző oktatási intézmények mennyire objektíven közvetítik számára. A minél objektívabb közvetítésre leginkább a társadalomnak van szüksége, mert életét e réteg fogja irányítani, befolyásolni a jövőben.

Nyilvánvaló tehát, hogy társadalmunk és általában az emberi társadalmak jövőjét az határozza meg, hogy milyen minőségű és mennyiségű értelmiséget képez, "termel" saját mindenkori szervezethez

és működőképességének érdekében. Ebben csúcsosodik ki az egész társadalmi termelés értelme. Ezért az egész ifjúság fejlődésének alakulásáért is mind fokozottabban felelős a társadalom, a társadalmon belül is a szervező-irányító funkciókat betöltő réteg, a mindenkori uralkodó osztály hatalmi apparátusa, az állam és annak szervei, valamint a társadalmi szervezetek. Talán nem volt felesleges idevonatkozó nézeteim rövid összegzése, hogy ezek alapján kifejthessem nézeteimet a felsőoktatásban tanuló ifjúság politikai tevékenységéről, valamint véleményemet arról, hogyan kellene reagálnia erre a hivatalos szerveknek a jelenlegi helyzetben.

A fentiek alapján kiderül, hogy a hatalmi apparátus alapvető - ha nem is a legfontosabb - feladata, hogy foglalkozzon a tanulóifjúság problémáival, politikai állásfoglalásaival, és az oktatási intézmények helyzetének optimalissá tételével.

A tanulás eredményessége függ a tanulók és az oktatók létszámától, képességeitől, felkészültségétől, az oktatási eszközöktől és végül, de nem utolsósorban azoknak az intézményeknek a rendszerétől, amelyekben az oktatás és a tanulás végbenegy. Könnyen belátható, hogy az utolsó feltételt kivéve nagyjából elégedettek lehetünk. Jelenlegi problémáinak tulnyomó és már-már nyomasztó részét az intézményrendszer strukturális és mechanizmusbeli fogyatékoságai, alapvetőnek látszó hibái okozzák. Az intézményrendszer strukturális hibáján azt értem, hogy nem illeszkedik megfelelően az össztársadalmi strukturába. Mechanizmusbeli fogyatékoságai jórészt belsőek, illetve társadalmi eredetűek. Mechanizmuson az oktatás anyagát, módszereit, és az oktatók és hallgatók közötti viszonyt értem.

Ezeket a hibákat már jó ideje felfedték a változtatásra illetékes állami szervek, valamint oktatói és hallgatói csoportok. A pozitív irányú változtatás módjait már régóta kutatják, vitatják egymás véleményének, igényeinek, lehetőségeinek figyelembevételével, vagy a figyelembevétel óhajával. A látszateredmények okai különfélék lehetnek. Valószínűleg az illetékesek közti párbeszéd intenzitásának alacsony foka a legalapvetőbb ok. Egyrészt abban nyilvánul meg, hogy az illetékes állami szervek nem a megfelelő mértékben kérik ki a hallgatók véleményét, illetve nem kielégítően használják föl azt saját koncepciójuk kialakításakor. Másrészt a hallgatók és az őket

képviselő KISZ-szervezetek nem kellően megalapozott véleményt fejtenek ki.

Az oktatási rendszer reformja évtizedek óta permanensen tart. De nem a felsőoktatásban, ahol leginkább szükség lenne rá, hanem a viszonylag hosszabb ideig tartó, stabil, kiegyensúlyozott oktatási programot igénylő alsófokú oktatásban. Itt évente, háromévente új tanterveket, tankönyveket irnak, vezetnek be, hogy egy vargabetű után minden visszatérjen a kiindulóponttra, de az eredeti elképzelés soha optimálisan meg nem valósulhasson.

A felsőoktatásban viszont csak sikertelen kísérletek történtek a reformra. A reformok állandó megvalósulásából, illetve meg nem valósulásából pedig egyre újabb és újabb "reformhelyzetek" születtek. A magyar felsőoktatás legalább az 1966-os KISZ-határozat óta állandó "reformhelyzetben" létezik, mű-

kötik. Ugyana kkor az ország társadalmi-gazdasági fejlődésének mégsem vált szerves részévé, mindig csak annak torz tükröképe volt, mert radikális, rendszerében, módszerében a jövő céljainhoz igazodó reformot nem vittek végbe. Így az éppen bevezetett reform mindig csak egy már túlhaladott célnak felelt meg. Mindez a toldozgatás-foltozgatás, lassan gyarapítva a már foltozhatatlan szakadásokat, valóságos reformkényszert szült. És éppen ebben a helyzetben fontos a kényszerreform elkerülése. A reformkényszer okai közé tartozik a mind a világgazdaságban, mind az ahhoz aktívan kapcsolódó magyar népgazdaságban és az erre épülő társadalomban végbement fejlődés és nobileződé.

Mindez a válságnegoldó mechanizmusok egyre intenzívebb és bizonyos tekintetben hatékonyabb keresését is magával hozta. Ez készítette a Minisztertanácsot és a KISZ KB-t egy új és gyökeresnek tűnő, hosszútávú, népgazdasági és népművelési célokat is szem előtt tartó reformtervezet kialakítására, a felsőoktatásban részt vevő diákság minden eddiginél aktívabb közreműködésével. Visszaautalva megjegyzem, hogy az ifjúság körében /és nemcsak ott/ elterjedt esetleg "negatív" nézetekért is az állandó "reformtudat" kell felelőssé tenni. Ugyanakkor a dolgozó ifjúságnak és az egész társadalomnak is állandóan reformmal kellett szembenéznie. Rengeteg új problémát vet fel az un. szocialista vállalkozási rendszer egyes elemeinek bevezetésére tett kísérlet. Tulajdonképpen az 1968-as új mechanizmus bevezetése jelentette a permanens reform és megújulás állapotának kezdetét, hiszen hiszen önmagához képest is reformálódnia kellett néhányszor. /1973, 1975/, mielőtt eljutott jelenlegi fejlődési stádiumába. Az új mechanizmus nemcsak a gazdasági és másodsorban a társadalmi szférában, hanem egyenrangúan a társadalmi szférába is bevezette, meggyorsította a mobilitást.

Az állandó utkeresés a felsőoktatásban is szükségszerűen nyitott, utkereső embereket alakít ki. S mivel az utkeresés azzal jár, hogy az éppen kiválasztott célnak lehetnek ellenzői is, a fejlődés adott szakaszában nem szabad "deviáns"-nak tartani azt, aki az össztársadalmi utkeresés közegében eltérő elveket vall, vagy keres. Másrészt kinek a feladata az utkeresés /adott esetben pályaválasztás formájában/, ha nem az ifjúságé általában? Fokozottan érvényes ez a sokkal több hatástól érintett, több utat ismerő felsőoktatási diákságra, a tanuló értelmiségre.

Jó példával kell előljárni. Ki kell jelölni a hosszútávon érvényes utat, és ehhez maximális mértékben segítségül kell hívni a haladás érdekében mindig és mindenkor aktivizálható réteget, a diákságot. Neki kell a legbiztosabbnak lennie a jövő társadalmának megértésében és irányításában. Ahhoz, hogy ebben biztos legyen, biztosnak kell lennie önmagában. Ezért éreznie kell, hogy számítanak rá. Be kell vonni a jövő tervezésébe, építésébe, hiszen ez a jövő az ő jelene lesz majd, és nem árt, ha felkészül e jelen mindennapi feladataira.

Lados Balázs

JELLENLÉTAz ELTE BTK irodalmi és művészeti kiadványa, 10. sz.

A tanév elejére jelent meg a Jelenlét 10. száma, Petőcz András szerkesztésében. A szép külalakú kiadvány a szép-irodalmon kívül egy tanulmányt, egy esszét és egy riportot tartalmaz.

A versek közül Petőcz András

A töneg önfelelt pillanata c. vers-sorozata a legérdekesebb, A duplán csavart irónia szövegei ezek, azé az iróniáé, a mely már nem a jelenségek-ből vagy a költői magatartásból bontakozik ki, hanem eleve benne rejlik a szelvéletben, a nyelvben. Számomra

kétséges ennek az iróniának az értéke. Például, hogy Petőcz versszakai egymondatos sorokból állnak, abban egyfelől poétizálási szándék fedezhető fel, másfelől parodisztikus hatása. Ugyanez érvényes a verseken, versszakokon belüli nézőpont- és zsargonváltogatásokra is.

Kukorelly Endre verseiben ez az önironikus nyelv sokkal differenciáltabb, s emellett úgy initalnak nagy verseket, hogy közben semmi erőfeszítés nem érződik rajtuk. Ez biztató. Bácher Iván két verse közül a Balaton ötletesebb, mint az Etüd a linkséghez, ez utóbbiban ráadásul néhány sor fűlsértőre sikerült. A legjobban Nagy Attila Kristóf versei tetszettek /Asszonyi állatok kertje gyűjtőcínnel/. Talán hosszabb láncra kellene eresztenie képeit, mert így túl kényelmetlen nekik. Kiss Emőke verseiről a legtöbbet egyik saját kifejezésével mondhatnák: "édesítő érintések". Balla D. Károly Szaggyatott vers a szereléről c. költeményében igazából csak a szaggyatás értékelhető, Turczi István verseit viszont valószínűleg nagyra értékelné P. Howard, én csak a "magamról eszembe jut maga a túlélés"-sört tudtam élvezni. Kellems meglepetés Márton László fordítása: Kéj-társalkodása két szivszerelmesnek /Ismeretlen XVII. századi német költő/. Gáspár Katalin versei közül még a Blues egy bluzról lehetne a legjobb, ha el nem rontaná ezt is a szűk artikulációs bázis. Petőcznél és Kukorellynél maga a nyelv volt ironikus, nála egyes nyelvi elemek jelzik az iróniát / pl. felkiáltószó, -jel, szavak egybeírása /.

A két prózai írás közül Kiss Zoltánó a jobb / Story Board: A nedék/: izgalmasan írja együvé a misztikus bizonyosságot a valóságos /földrajzi, időbeli/ bizonytalansággal. Sziládi Zoltán novellája mögött csak egy parabola lehetőségét sejtem. A füzet nagy nyerenyve Rainer M. János tanulmány / Kulturális és ideológiai viták: az Irodalmi Ujság 1953-1956 / és Pálfi Agnes beszélgetése Háy Agnessel, aki a budapesti folklór dalait és verseit gyűjti. A beszélgetés után szemelvényeket is olvashatunk az "aszfalt népköltészet"-ből. A kiadványt záró esszében Szabó János próbálja megvédeni a mai művészetet a "peszszimizmus" és az "érthetetlenség" vádjával szemben. Elnagyolt és helyenként lapos érvelése nem nagyon győzne meg, ha éppen én lennék a vádló.

Összegzésül: a szép külalakú kiadványnak a tartalma is nagyon érdekes, viszonylag elfogadható színvonalu, a bátorság irányába mutató.

LÉTEZŐ ÖNML.GUNK NYOMÁBAN

"Lélek kell, hogy a dolgok megszépüljenek körülöttünk!"

Mi az, mi esendőségünknel -- négha csak önmagunk előtt ismerjük is el -- szánandóbb lehetne?

Botladozunk mindennapjaink felgyülemelő gondhalmain, mint végtelen szemétkupacokon. S gyakran az érzés, hogy hiábavaló munkát kell végezünk, megkínél minket attól, hogy a hasznosnak vélt és megoldásra váró kérdéseink közt válogatni tudjunk. Mi ez? Sziszifuszi tehetetlenség béklyóiba szorító sors, vagy csak jóra való festésünk eredendő bűne? Naponta sarokba szoríthatnak bennünket ezek a kérdések. Naponta megtehetjük a köztük feszülő ég-földnyi távolságokat. Ahogy naponként nem tudunk dönteni arról sem, hogy mindenároni repülni vágyódásunkkal avagy lomha, földi porban csuszó lényünkkel törődünk-e inkább. Csodálni vagy szánni való valónk e ez a valóság?

Szembonézéseink legvégére végül is furcsa önvádoló gesztikuláció kerül jobbhiján. "Ezt sem tudtam hát megnyugtatóan elrendezni. Erre sem vagyok képes." Csupa félbehagyott munka, szánalmas torzó, csontka teremtési kísérlet, negannyi ikaroszi bukás emlékével a hátunk mögött. Kérdőjeleket rajzolunk a körülöttünk feszülő világ falaira, de gyakran már ebbe is belefáradunk, nemhogy a feleletvárás végtelenségébe.

Mindezen felismeréseket, jobb napjainkban lázas tenniakarás, megoldáskeresés követi nyomon. Természetesen ez sem mehet másként, mint elhamarkodott kapkodással. A kérdések szuronyhegyei, amelyeket eddig oly előszeretettel szegeztünk mások mellének, most saját lényünk felé irányulnak. Csupa "miért, hogyan, miként" lesz ilyenkor minden gondolatunk bekezdése. De a sorozatos meghátrálások végén is, melyekre a külvilág készlet minket, még mindig ott van saját bensőnknek elviselhető támadás árán is győzelmet ígérő világa. Ott egyészen a tudathasadásig. A válaszok pedig - talán mondani sem kell ezek után - legtöbbször hasonló hirtelenkedéssel kerülnek az ember szájára, miként a megoldás eszközei keze ügyébe. Magyarázkodások, elhárítások érdekében sebtiben toborzott és felvonultatott érvek zilált sorai. Önmagunk előtti tisztázás helyett kapkodunk, mozgósítva barátságok, képességek, ismeretségek meglévő erőtartalékait, vagy épp ujakat keresünk helyükbe az ünigazolás reményében. Aztán ha a belső történések ene lavinája megindul hólabda képében lefelé a hogyoldalón, végképp kikerülve uralmunk alól, akkor megfáradt tehetetlenségünkben motyogva, kimerülten ülünk le egy félreeső helyen, félve a "történjék, aminek történnie kell" következményeitől is. Még szerencse, hogy a túl sok akadály még idejében utját állja a nagy lezudulásoknak, gondoljuk ilyenkor, még akkor is, ha netán épp ezen akadályok elhárítására szövetkeztünk nehéz természetünk erőivel. Mi sem nyilvánvalóbb, ha újra kudarcot vallottunk, mint az, hogy habokba keressük a hibát, a körülöttünk lévőkben. S ujfent számba vesszük, miben kellett volna másként mást látni vagy cselekedni.

Életünknek ez a folytonos külső világ felé forduló kínyszere, sok esetben elfeledteti velünk személyiségünk belső dimenzióit. Miközben belső energiáinkat bányászva önmagunkban egyre nagyobb és nagyobb vájatok, tárnák keletkeznek befelé haladva belső erőterekben, megfeledkezünk arról, hogy ezeket a járatokat gondozni is illenék. Erős tartóoszlopokkal magunk mögött például elejét vehetnénk egy-egy mennyezetomlásnak. A levegőcserével, frissítéssel,

néhány bányarobbanásnak. Időbeni takarítással az áttekinthetetlen káoszhoz. Kitartással a csalódások mérgező gázainak beszívargásának. S mindezzel együtt annak, hogy úgy ne járjunk, mint az egyszerű gazda, aki a háza körül szükséges egy-egy eszközért, szerszámért folyton a szomszédokhoz fut, ahelyett, hogy a meglévő magáét rendbehozva tenné használható állapotba.

Mielőtt bárki indokoltan vagy indokolatlanul ráismerne a szálka és gerenda bibliai példázatának párhuzamára, sietek leírni, hogy a mindennapok tengerein tájékozódni óhajtó hajósnak a lélek vizeibe kell lebecsátania horgonyát, ha nem akarja, hogy szelek és viharok, vonzó- és taszítóerők összevisszasága végképp összekuszálja számára a gravitációt.

Nincsenek igazi közössége, mondjuk, pedig megtanulhattuk már, hogy megteremtésüket hiábavaló lenne másoktól elvárni a magunk számára. Hiányoljuk az igazi barátságokat, miközben azzal nem vetünk számot, hogy mi vajon igazi barátunk bizonyultunk-e bármikor is. És nem is kell tán tovább sorolni azokat a jelenségeket, amelyeknek csucsá miként a jéghegy ugyan a felszínen, az objektív világban van, de tán jóval terjedelmesebb belső vetületükkel önmagunkban kell számot vetnünk. Csak az önmagunkban végiggondolt érvekkel volna szabad mások elé lépni, nem pedig fordított sorrendben, mindig mások léte felől közelíteni a magunkéhoz. Így találkozástól-találkozásig, más-más valóság szelet hatósugarai készítenek arra, hogy változtassunk kialakult vagy csak vélt álláspontunkon, meggyőződésünkön. S mindez nem a másokról való lemondást kell, hogy jelentse. Ellenkezőleg, hisz épp egymás tekintetében vélhetjük igazán felfedezni önmagunkat. De csak a Létező Önmagunkat. A nem létező, a folyton pártot és szerepet váltó képzelni olyan, mint a le nem rajzolható hang, a meg nem fogható szín. Míg elképzelve is bizonytalan, nem még valóságában.

Nem épp véletlen a dolgok ilyenén alakulása. Erre könnyen rájöhettünk, ha csak arra gondolunk, hányféle /homályos/ értelmű létezik az én és az önmegvalósítás fogalomkörének. Életünk értelmű után kutatunk, mióta "önmagunkat tudjuk". /öntudatos öntudottak vagyunk/ és mi az, amit tüvé teszünk ez irányban? Megint csak a bennünket környező világ. Ennek a világnak egy-egy részébe próbáljuk beleoperálni létünk súlypontját, ahelyett, hogy azt odahelyeznénk, ahová való, vagyis önmagunkba. "Ne keresd a fényességet. A fényesség te magad légy" - írhatja le ezt a mondatot Weöres Sándor az öntudat teljes hitével. Az első felület pillantások után rájöhettünk, hogy itt benn legfeljebb annyi az érthetetlen, kusza bonyolultság, mint ott kívül, körülöttünk. Egy barátom mondta jót nácsként: "Alapso önismeretre tehetsz szert, ha szétnézel magad körül, milyen rendet tartasz táskádban, asztalodon, szobádban, olyan a rend a bensődben is." S a gondolat folytatása lehetne, hogy milyen méltánytalanságot eltűrsz magad körül másokkal szemben, ugyanazt megtűröd önmagadban, önmagaddal szemben is.

Rendet rakni a világban úgy tűnik nem sok esélyünk van, legalább is erre utalnak jelen körülményeink. De ha mindez lehetséges volna is, ha mégis próbálkozhatnánk, anélkül nem sokra juthatnánk, hogy próbálkozásainkat ne igazítanánk egy már eleve meglévő belső rendhez. /"Az én vezérem bensőből vezérel"/ Eladdig számunkra marad a bizonyosság, hogy egy kívül-belül felforgatott világban a szerencse ugyanúgy elkerül minket, mint a boldogság. Egy meglévő belső rend pedig, ha mégoly nehéz is megteremtése, alapos okkal szolgál arra, hogy hinni tudjunk, megvéd majd minket jelenvaló és eljövendő Nagy Rendetlenségek kataklizmáitól.

KAVICS-KUPAC¹
/dühöngés-vázlat/

Előadás. Vita. Filmvetítés. "Vita". Beszélgetés egy folyóirat szerkesztőjével. "Vita". És így tovább. Mondjuk a magunkét. Már nem merünk megszólalni. Ülünk. Hallgatunk. Le-
kapjuk a szemüvegünket és kezünkbe tenetjük arcunkat. Felugrunk. Tép-
jük /ha nem is feltűnően / a hajun-
kat.

A többes szám pontatlan, mindezt én²
csináltam, az elmúlt tanévben.
Miért? --- Az enlitett /és egyéb/
"viták" félelmetesen meddővé váltak;

Az előző öt ismeretében bárki pontosan leírhatná a még meg sem rendezett hatodikát: fel tudná sorolni a hallgatóság felét, a hozzászólók többségét, sőt a felmondandó szövegeket is; ugyanis ezen alkalmakkor egyre inkább már pépesre rágott ténákon kérődznek a jelenlévők --- mághozzá olyan elégedetten, hogyha véletlenül akad valaki, aki új, darabos rágnivalót ajánl, tudomást sem vesznek róla.

Valahol itt keresendők /viszonylagos/ elhallgatások okai, és talán ezek némelyike hasonló sok meg sem szólaló hallgatásának magyarázatához. Természetesen nagyon fontos az elbizonytalanodás is; hiszen lehetséges, hogy én is hozzájárultam e helyzet kialakulásához és nincs semmilyen biztosíték arra, hogy valóban értelmes területre tudom terelni ezt a híres "együttgondolkodást". Ráadásul egy kellemtelen gyanu is munkál bennem: lehet, hogy azért nem értek egyet az épp beszélővel, mert már allergiás vagyok rá?⁴

-
- 1: Kőhalon, kétszeresen kicsinyítve. Vö. 7. jegyzet
 - 2: J.A., 24év, 173cm, 59kg, szem:kék, sph-4,25D, cyl-0,5D,....
 - 3: A bevezetőket tartók kedvelt /és agyonkoptatott/ szava
 - 4: A "viták" során csak homályosan felbukkanó ellenérzés ugyanis néha -- más, szenályos motívumok belépésével -- nagyon határozott formát ölt. Mint pl. SZ. esetében, aki fogadatlan prókátorként a lehető legrosszabb módon kelt "védelmünkre" /itt a többes szám indokolt/ ráadásul később sem volt képes végiggondolni, mi is volt ebben kellemtelen. /Ártani inkább magának ártott./ Vagy D., akivel hosszú, önkiadó beszélgetésbe bonyolódottan/ négy szemközt/ és végül mégsem sikerült rávezetni, mi abban a gyanus, ha / "természetesen közölhetetlen" de széles körben nutogatott írásában / m i n d e n hallgatótársnőjét lekurvázza./ Épp az gyötri, hogy egyikük sem fogadta el?/ És a többiek....

/ A betűrejtvények kedvelőinek: keresztnevek kezdőbetűje jelöli azokat, akiket szerettek; családi nevüké, akiket ki nem állhatok./

----Tehát nem tudom pontosan megítélni, mit is mond?

Igy nincs értelme / esetleg hosszadalmas/ magánvitába - veszekedésbe kezdeni vele, hiszen ez esetleg jó "cirkusz" lenne, de a holtpontból való kinyúlást aligha segítené és csak fokozná azt a szószaporítást, melyet már így is obstrukciónak⁵ kell nevezni.

De valóban csak a hallgatás marad? --- A leglegikusabb döntés a távolmaradás lenne; egyre többen választják. Én mégis elmegyek újra, de a cél már csak információ-töredékek gyűjtése és tűrőképességem odzése. Lehet, hogy egyre többen mondának le így az eredeti célról: ötleteink, gondolataink színes kövecskéiből együtt próbáljuk meg egy-egy téma mozaikképének legglább egy kis részét összerakni? /,

Vagy, ha nem mondanak le, mi az oka a sikertelenségnek? / Az agyonbeszélők csoportjának léte, nem annyira ok, inkább következmény./

Alapvető baj lehet egész gondolkodásnódunkkal, --- az előző hasonlatot folytatva; néha úgy éreztem, mintha már nem arról lenne szó, hogy a kérdéses "kavics" illeszkedik-e a mozaikhoz és hová, hanem arról, hogy a képet c s a k négyszögletes vagy c s a k hatszögletes kövekből kell-e -- szabad-e?-- összeállítani. Általáno-⁶sabban: nem vagyunk képesek a logikai szintek megkülönböztetésére és -- nem szívesen iron le az erősen elhasználódott szót-- a dialektikus gondolkodásra.

Ebben lényeges szerepet játszik az életkorunk, sokszor az, hogy nem uraljuk kellő fokon a nyelvet, és nem utolsó sorban az iskoláink./En "dialektikus megközelítés" címén jóformán csak gyatra egyrészt-nátrészt-nismásolással találkoztam. /

5: A klasszikus parlamentarizmus e szakkifejezésével persze nem szeretném felülértékelni ez összejövetelek-- formai-- színvonalát. /Megjelent egy új--régí?-- alfaj is: nemcsak a vendég és egy hallgató közti magánbeszélgetésre szűkül le az eszmecsere, hanem az utóbbi megpróbálja finoman bemérni a másik véleményét/"radikalizmusának fokát"/ és a sajátját ehhez igazítva /" elvi egyetértésre jutva"/ terenti meg a "tömeg" távozása utáni beszélgetés-- és esetleg jól hasznosítható informális kapcsolatok kiépítésének -- előfeltételeit.

6: Bosszantó, amikor valaki egy általános állítás igazolására minduntalan egyedi példákat próbál felhasználni. Az igazi baj azonban azzal kezdődik, hogy elhagyva a matematikai formalizmussal leírható állítások körét, a logikai szintek éles határvonalai széles "szürke zónákká" huzódnak szét, így gyakorlatilag megszűnik az ellenpéldák felhasználhatósága is; hiszen az első pillantásra általánosnak tűnő állítást is sok implicit feltétel korlátozhatja ---tehát a valóban általánosként felfogott változatának cáfolására konstruált ellenpéldával egyidejűleg is igaz lehet.

Megismételve: a két fél szükségszerűen "elbeszél" egymás mellett, a gondolatmenetük nem azonos absztrakciós szinten mozog. Ez a helyzet pedig nagyon könnyen kialakul: fő oka valószínűleg az, hogy széleskörű és konkrét ismeretek híján sokkal könnyebbnek tűnik "metaszinten" vitázni; és a szintváltás közben legtöbbször beáll az aszinkronitás. / Köszönet A/n/-nak, aki segített ezt megfogalmazni. /

7: E szemlélet kialakításában nemcsak a közvetlenül ideologikus tárgyak játszanak szerepet; majdnem mindegyik ezt erősíti. Pl. /kémia/ a hegyi kristály értékesebb az amorf üvegnél, /logika/ az ellentmondásmentesség "jobb" az ellentmondásosságánál... Amikor az ötödikes kisdíákkal megcsodáltatják a boltívet; mint az emberi szellem nagyszerű teljesítményét, akkor teljes joggal értékeli azt többre a rendezetlen kőhalomnál. ---

De mikor később a társadalom "épületéről" kezd gondolkozni, annak "boltíveit" vizsgálja, esetleg nagyon rosszallná -- és e rosszallását nem tartom jogosnak--, ha én azt kezdeném magyarázni, hogy a kőhalommal való analógia több segítséget adna a megítéléshez. Ugyanis nemcsak a tiszta szerkezet lehet

Nehéz ilyen szentlélettel megközelíteni a dolgok olyan rendszerét, amelynek talán épp az a leglényegesebb tulajdonsága, hogy i n - k o n z i s z t e n s, számtalan ellentmondást hordoz. Egységben való látásuk képességére --mint ajándékra-- nem várhatunk. De ahhoz, hogy meg tudjunk érte küzdeni, meg kell tisztítani a küzdőtérrel. / Jó lett volna, ha ezt -- ill. ehhez hasonló-- cikket a mindig hallgatók táborának egyik tagja írja meg --á skár ezzel a címmel: Hadüzenet⁸./

- tti -

7:/f./ értékes, vannak más értékek is. Például a stabilitás. --Most nem a statikai, hanem a minőségi változásoknak való ellenállás értelmében.-- Ha ez a rendezőelv, akkor a kőhalon a "jobb". / Hivatkoznék a magasabb entrópiára is, de talán elegendő --kicsit cinikusan-- ennyit mondani: próbáljuk meg az utóbbinak kiütni a zárókövét./
8: Én türelmes a k a r o k lenni, tehát n e m v a g y o k a z. Ezt bevallva talán /részben / megbozsátható az intoleráns hangnem.

AZ AUTÓSTOPPOLÁS-SZABÁLYOZÁSÁT CÉLZÓ JAVASLAT ELE

A Hiátság körében régóta népszerű az autóstop. Mindeá fiatal ismeri anyagilag előnyös voltát, ezenkívül ismerkedési lehetőséget, kötetlen utazási formát jelent, és segíthet országunk jobb megismerésében is. Magyarországon az autóstop nem nyerte még el legalitását, de hallgatólagosan megtürik. Mi szeretnénk kulturáltabbá tenni és legalizálni, erre vonatkozik az alábbi, vitára szánt javaslat. Kérjük, hogy észrevételeitekkel, ötleteitekkel és később tettekkkel segítsétek az akció sikerét, hiszen sokunkat érint ez az ügy és megvalósulása annál valószínűbb, minél többen állnak mellette és tesznek érte.

Javaslatok tehető : Bellavics István II. tört-fődr.
Bárdi Nándor II. tört.
Jávorszky Iván II. tört-főldr.
Rajos Judit III. nagy-tört.
Sipos Katalin III. nagy-ang.

JAVASLAT A MAGYARORSZÁGI AUTÓSTOP -VISZONYOK KULTURÁLTABBÁ TETELÉRE

Az ez évben megtartott országos felsőoktatási diákszemélyes konferencián egyik határozatában szerepel az, hogy a hazai autóstopot kulturáltabbá kell tenni.

A jelenlegi helyzetről:

A távolsági utazás díjszabásainak emelkedése folytán megnőtt azon fiatalok száma, akik a már évtizedes multa visszatekintő autóstop-os utazási formát használják. Ezzel együtt egyre jobban előtérbe kerülnek az ilyen típusú utazás körüli problémák.

Ezek a következők:

1. A balesetbiztosítás: jelenleg baleset esetén a kocsi-vezetőjének kell kártalanítania a kocsijába felvett autóstopot.
2. A bicalmatlanság: az autóstopot felvevő vezető a legritkább esetben győződik / győződik / meg utasa kilétéről, szentélyazonosságáról. Ha az autóstopot valakit eltulajdonít más kocsijából, a kocsi vezetője nem tudja felelősségre vonni, mivel a stoppos a kocsiból kiszállva felkutatathatatlanság. Az ilyen negatív élmény természetesen

arra készített az autóvezetőt, hogy általános következtetést vonjon le az összes stopposról. Ez a következtetés pedig más nem is lehet, mint az, hogy náskor nem veszi fel az ut szélén autóra várókat. Ez igen-igen hátrányosan érinti azokat, akik az utazásnak ezt a formáját választják.

Javaslatunk:

Az Állami Ifjúsági Bizottság bocsásson ki olyan pénzért kiváltható igazolványokat, amelyek:

1. Egy előzetesen az Állami Ifjúsági Bizottság és az Állami Biztosító között létrejött szerződés alapján balesetbiztosítási kártalanítandó az autóstapos utazás közben balesetet szenvedőket.
2. Az igazolvány legyen fényképpel és a legfontosabb személyi adatokkal ellátva, hogy az autó vezetőjének kérésére bármikor igazolhassa magát a felvett utas.
3. Kapcsolódjék az igazolványhoz egy szelvénytömb /50 jeggyel/. Ebből adna át az autóstapos megfelelő számú jegyet a kocsit vezetőjének /pl. 30 km-ként 1-1 db-ot/. Az igazolványok kiváltási díjának összegéből /igazolványonként 50 Ft/ állandó alapot kell képezni és ebből a pénzből lehetne tárgynyeremény-sorsolásokat finanszírozni. Ezekben valamilyen autótulajdonos részt venne, aki rendelkezik ilyen autóstapos igazolvány számozott jeggyel.

Miben segítene javaslatunk?

1. Az autó vezetője, miután fekvette az igazolvánnyal jelző stoppost, az esetleges baleset esetén mentesül a kártalanítás terhe alól. Ez az, ami a jelenlegi körülmények között felmerülő lehetőségként sok autóst visszatart az autóstapos felvételétől.
 2. Az autó vezetőjének kérésére az igazolvány alapján vagy esetleg az utazás után felmerülő problémák rendezésére a jegyek számozása ill. az igazolvány száma alapján lehetne az autóstopot azonosítani. Ez garanciaként a kölcsönös bizalom alapjává válhat.
 3. Az autós - ha kis mértékben is - érdekeltté lenne téve az esetleges jutalom reményében, az igazolvánnyal jelzők felvételére.
- Javaslatunk csak tervezet. A fentieket elolvasókat meggyőzzük arra kérésük, hogy legyenek segítségünkre a javaslat felterjesztésében és megvalósításában.

Bárdi Nándor
Bellavics István

BESZÉLGETÉS HEMAR ANIKÓVAL, A KULTURPOLITIKAI ALAPSZERVEZET
EGYIK ALAPÍTÓ TAGJÁVAL

- Mikor alakult az alapszervezet?
- Tavaly áprilisban. Az egyetlen újonnan alakult alapszervezet volt.
- Mit jelent az, hogy kulturpolitikai alapszervezet vagytok?
- Alapszervezetünk a közművelődés területén fejti ki tevékenységét. A kulturpolitika fogalma magában foglalja a színház- és filmművészetrel való foglalkozást és a közművelődési munkát is. Sőt, tevékenységünket és érdeklődésünket a későbbiekben ki lehetne terjeszteni a kultúra többi területére, amibe a képzőművészet és a zene is beletartozik.
- Milyen igény hívta életre ezt az alapszervezetet?
- Egyrészt az, hogy az áprilisi küldöttgyűlésen megfogalmazódott a vélemény, hogy az alapszervezetek nem vesznek részt a közművelődési munkában. Pedig minél több fiatalot kellene ebbe a munkába bevonni.

Másrészt mindig probléma, hogy a KISZ, mint ifjusági- politikai szervezet tartalmát veszítette. Kérdés hogyan lehetne a passzív tömeget bevonni a társadalmi életben való részvételbe. Az eddigi direkt módszerek hatástalannak bizonyultak. Mi másképp próbálkozunk. Először kerestünk egy közös tevékenységi formát. Bevonjuk a tagokat a társadalmi, kulturális életbe, mely alapján kialakulhat egy közösség, és ez a közösség óhatatlanul politizálni kezd. Így talán sikerül elérni a KISZ eredeti célkitűzését is.

- A programtervezetben szó van más, hasonló jellegű alapszervezetekkel való kapcsolatfelvételtől. Más intézményekben működő csoportokra gondoltok?
- Igen. Személyes ismeretség alapján a sárospataki tanítóképző főiskola alapszervezetével van lehetőségünk a kapcsolatfelvételre. De természetesen mindenki keresi a partnereket a lakóhelyén megismerősei körében. Nem fontos, hogy egyetemisták legyenek. A lényeg az, hogy tegyenek valamit, ne csak beszéljenek, mint ahogy sokan.
- Milyen eredményeitek vannak? Mit terveztek?
- Elsősorban a színházzal és a filmművészettel foglalkozunk. Szervezési feladataink is ezekkel függenek össze. Pontos, hogy fölmérjük az igényeket és ezek alapján javasoljunk bizonyos rendezvényeket, programokat. Itt van pl. az ujszegedi filmklub, ami az Oktatási Központban most indul. A jövő félévi programot mi állíthatjuk össze közvéleménykutatás alapján. Aztán megkértek bennünket, hogy az egyetemistákkal csináljunk a színház műsortervével kapcsolatban is egy közvéleménykutatást. A mi - ezen az egyetemistákat érten - javaslataink figyelembevételével állítanak össze a jövő évi programot. A Collegium Artium színházi szekciója a következő félévben kiköltözik a Mórába. Programjára megint mi tehetünk javaslatokat. A jövőre vonatkozó feladatainkról vasárnap este beszélgettünk Sándor Jánossal a színház prózai főrendezőjével. Ott volt Nagy László a színház igazgatója és néhány színész is. Nagyon örültünk, hogy nemcsak mi készültünk, hanem nekik is voltak javaslataik. A legjobb az volt, hogy több ponton találkoztak az elképzeléseink. Sokan kérdezik, hogy miért pont a rosszhírű szegedi színházzal próbálunk összefogni. Szeged Magyarország ötödik legnagyobb városa. Nagy színházi hagyományokra tekinthet vissza, de a közönség elpártolt tőle. Most szeretnék őket vis szahódítani. Nemcsak azt akarják, hogy a néző menjen be a színházba, hanem először ők jönnének ki. Ebben szeretnénk mi segíteni nekik. Mivel egyetemisták vagyunk, arra gondoltunk, hogy akit meg tudunk fogni, az a mi korosztályunk. A későbbiekben megpróbálunk először a fiatalabbak, elsősorban a gimnazisták, majd az általános iskolások és végül az idősebbek felé nyitni. A színházzal közösen olyan programokat igyekszünk kitalálni, amelyek egyre szélesebb rétegekhez szólnak. Ha már ők kijüttek a színházból, az lesz a következő lépés, hogy a néző be megy a színházba, de nem feltétlenül színházi jellegű előadásra, hanem valami olyanra, mint ami kint volt.
- Mit jelent az, hogy nem színházi jellegű előadás?
- Az egyik színész javasolta, hogy a színház előcsarnokában sokszínű és sokakat érdeklő műsorokat lehetne rendezni, alapzva az eddigi tapasztalatokra és fölmerült igényekre, ötletekre. Egy másik dolog: jövőre lesz száz éves a színház. Az épületet nem fogják befejezni, de valahányszor mivel emlékeztetéssé kellene tenni a százéves évfordulót. Csinálnánk a színház titkárságával együttműködve valamelyik hétvégén, mondjuk művészeti napok néven egy rendezvénysorozatot a színház multjáról. Ebben nem kimondottan színházközpontú rendezvényekre gondoltunk, hanem mindenféle művészeti ág képviseltetné magát, a képzőművészet, fotóművészet, népművészet, esetleg szegedi amatőr csoportok is részt vehetnének. Akikkel eddig beszéltünk, azok közül a SZOTE Köznüvelődési Titkársága és a Jancsó Kollégium már följajánlotta a segítségét. Maga az ötlet elindítása

a Tanács illetékes szervein mulik.

-Mik az elképzeléseitek az egyetemen betöltött szerepekről, különös tekintettel az új típusú alapszervezetekkel való kapcsolatra?

-Az kellene, hogy a mi alapszervezetünk által szervezett programok anolyan közvetítő láncszemékké váljanak. Ugyanakkor nagy haladás lenne, ha a többi alapszervezet is megkeresne bennünket ötleteivel. Fő célunk az, hogy a kevés lehetőség közül is mindenki találjon kedvére valót, mert gyakran még ezeket sem tudjuk kihasználni. Szeretnénk különösen az első-másod évesekkel megismertetni munkánkat, terveinket, és várjuk a hasonló érdeklődésűek csatlakozását.

-Köszönöm a beszélgetést!

Készítette: Lovrity Andrea

A LABDARUGOLÓGIA ALAPVETÉSE

/ szenelvények a 2030-ban megjelenő egyetemi jegyzetből/

A futball világhatalom. Hasztalan fenekedének őellene konyhagőz-agyu háziasszonyok és fűzfánfűttyölő poéták, mert az idők végezetéig hódítani fog és uralkodni a teremtett lelkes állatok felett. Amen

Vegyük példának az esetet, mely oly üdvös befolyást gyakorolt az világ állapotjára. Ma már csak a nagy öregek /mint e sorok szorgos rovojja is/ emlékeznek a történelmi ködbe fuló régi napokra.

Az 1982-ik évben rut pörsenés éktelenítéssel a Föld arculatjának alfelét. E pörsenés nevezteték pediglen Falkland-Malvin-válságnak. Nagy buzgalommal lövöldözének itten egymásra részint golyóbisokkal, részint rakettákkal szeplős angolok és szeplőtelen argentinusok.

A szeplősök már igen szorongaták a szeplőtelen vitézeket, dejszen könnyen teheték, mert az ármányos amerikusok által adák nekik az röplő tereket. / Hogy mire volt használatos ezen röppenő muzulmán? Dejszen mindhiába agyaskodok, nem birhatok visszagondolni. / Elég az hozzá, hogy az angolok birták már a szigetek székes fővárosát, Port Stanley Matthews-t. Amde az argentinusok megnakacsolták magukat:

- az utolsó hüvelyig kitarunk - mondák, ami igen nagy mondás vala az azévi borsó- és babternést tekintve. De a nagy fogadkozás biz' csak addig tartott, míg a harcosok hirül nem vevék, hogy szerelmes futballistáik leveretének egynémely szakállas belgák által.

- Vallon, miért tévék ezt velünk? - panaszkodának. A honszeretet lángja kialvóban volt, a harc fiai elébb csak füstölögni kezének, majd a - Rosseb háboruzik ezekért - felkiáltással kapituláltak, flintáikat és álgyuikat az ellen lábai elé tevén le.

Szó esvén már a futball geopolitikai szerepéről, joggal kérdezhetendi az ifju olvasó, valjon mit takargat a labdarugológia nevezet, ez a furcsa terminus technicus? Első tagja egy magyar összetett szó: labdarugo, azaz: külön erre a célra készült gömbölyü tárgyat /labda/ lábával illető /rugo/ személy. A második tagban pediglen a jól ismert "logosz" szó rejtezik.

Mivel foglalkozik ezen új disciplina? Adná magát a válasz: a labdarugással. De hát mi is az a labdarugás? Az igazi tudós elneveven elhatárolja magát azon áltudományos, agyaskodó pöcsikék terjesztette nézetektől, melyek szerint a futball sport, játék, mulattató

időtörtés volna. Ezen vélekedések a magas tudomány ítélőszéke előtt a porba leomolnak.

A labdarugás lényege szerint az élet essentia-ja és mint ilyen a legmagasabb rendű művészet, funkciója szerint pediglen pótkávé, pótnama, bazár. / Lásd az 1. ábrát /

A segédtudományok:

A labdarugológiának minden létező disciplina segédtudományául szolgál. Kivételt csupán a philosophia képez, amely a labdarugológia ki-

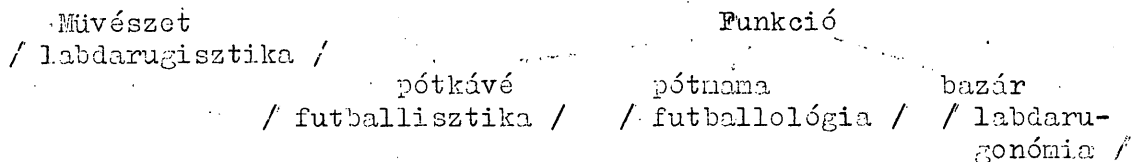
futófiuja. Minden philosophiai kérdésbe torkollik és vice versa.

A substantionalis labdarugologia:

Annyit érsz, ahogy futballozol. Embertársaid megismerése fölötté nehéz feladat. Számos metódus van forgalomban e tárgykörben, de közölök csakcsupán egy csalhatatlan akad. Melynek alapelve így hangzik: Rugj a labdába és megmondom ki vagy! Az emberek a futball mezején épp-ugy viselkednek, mint az élet mezején. És ez nem qualitativ /minőségi/ kérdés. Mindenesetre lehetséges intelligens luftot rugni, vagy primitiv ösztönállat módján szaggatni a hálót.

1. ábra:

LABDARUGOLÓGIA

Az emberek közötti discrepantiv elkülönítésnek legbiztosabb módja a posztonkénti. Példának okáért férjhezmenő hajadonok óvakodjanak a bal-szélső típusú férfiaktól. Ezek valamennyien született házasságszedelgők és szeloverdi szivtiprók. A női nem vonatkozásában a középső közép-pályás a legveszedelmesebb; az un. új körő csavarós. Ánde óvakodjanak, mert a nőknél a posztonk erősen elmosódóban vannak.

A szépesterségek közül a futball a literaturához fekszik a legközelebb. Gondoljunk csak a nézőtéri folklornak olyan gyöngyszemére, mint eme kis szösszelet:

"Öt forintért vettem vaját,

Bene Feri hol a hajad."

Kit ne nyugózne le e szerény két sorban fejt felütő költői hév?

A vázolt módszer segítségével, ti. a posztonkénti módszerrel könnyedén, összeállítható a magyar 1. FC LITERATURA /FCL/ kezdő tizeneggyel.

A kapuban: Kosztolányi Dezső. Kiváló reflexekkel bíró kapus, bár kissé komolytalanul veszi a játékot. Nehezen lelkesül be.

A jobb bekk: Kassák Lajos. Pelfutó hátvéd, a szélsők le sem bírják vakarni megukról. Igazi szívenber.

A libero: Füst Milán. Mintegy piederstárol szemléli a játékot, Bár mozgása Öreguras, ha közbe kell avatkoznia, a helyén van. Hires blazirt, 40-50 m-es keresztlabdáiról.

Beállós: Berzsenyi Dániel. Bár darabosnak látszik, korántsem az. Oly kemény, hogy az ellenfél 10-15 m sugaru körben elkerüli. Bombaszabadrugásai félelmetesek.

Balhátvéd: Pilinszky János. Ő a megkerülhetetlen.

Jobboldali középpályás: Babits Mihály. Rafinált eleganciával, mindazonáltal simán futballozik. Legfő hibája, hogy a csapatban mindig idegen marad. Vigyázat, sérülékeny futballista!

Középső középpályás: Krudy Gyula. Általa érezhetővé, izlelhetővé válik a középpályás sor. Az amdalító mérkőzéseken játszik a legjobban.

Baloldali középpályás: Szentkuthy Miklós. Mindig felteszik a kérdést: hogyan lehet birni az extravaganciát erőnléttel.

A jobbszélső személye kérdéses, várjuk kedves olvasóink, a szurkolók javaslatait!

A középcsatár: Petőfi Sándor. / a Petőfi /. Költőien rohan végig a tizenhatosig, de ott általában szerelik.

A balszélen: Karinthy Frigyes. Szédítő balszélső, de állandóan kiállítják. Azzal véteti magát észre, hogy a mérkőzéseket csak bricseszadrágban hajlandó végigjátszani. Nagyon szomorú fiú.

Bibliográfia :

- Nyálaszi János: Ferencvárosi parnasszus
- Dragan Udarc: Kapufadöngetők
- Giacomo Calcio: A felhőfejesek csapadékképző hatásáról
- Üllői Drucker Albert: A legkisebb-fiu-komplexus a magyar futballban.
- Alfred Beck: A térdszalag szakítószilárdsági együttthatója
- Hans Joachim Stürmer: Adalékok a kifli elméletéhez
- Patricia Soccer: A magánvaló kötény transzcendenciába fordulása /1966-70/

Bóra Zsolt

HIREK:

Pécsett, 1982 okt. 1.-3.-ig tartották meg a KISZ KB által szervezett egyetemenközi diáktalálkozót. A téma a felsőoktatás reformja volt. Következő számunk hirt ad a tanácskozás lefolyásáról. A kiadott vitaanyagot és a kiadott "Elvárásaink" c. dokumentumot szintén e számban, vagy az Információs alapszervezet faliujságán olvashatjátok majd.

Szeptember 24-én az Információs alapszervezet szervezésében rendező akcióra került sor. A 30 diák a Dóm-téri pantheon szobrait tisztította le. Ötleteket is adhat ez a kezdeményezés...

Figyelem! Október végén, később meghatározott időben és helyen a Zoborvidék népi kulturájáról tart előadást Wierül István, Diavetítés, helyben gyűjtött népzene mellett élőben is hallhatók népdalokat, dudakisérettel.

KÉPREGÉNY

/Szijj Ferenc képregénye/

A

hiányzó

szöveg

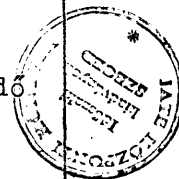
beírandó és

beküldendő!

A legötletesebb beküldő

JUTALOMBAN

részesül!!

Gondolat-jel 1982. 5. sz.

Készítette a " - " alapszervezet
/titkár: Galamb György/
Kiadja a JATE BTK KISZ-titkára
Soksz. eng.: Sényei Róbertné
hivatalvezető